

Kočka nebo kotátko

Cíle výtvarné lekce:

- rozvíjení fantazie a kreativity při tvorbě s atypickými výtvarnými materiály: s plastovým kelímkem, drátěnkou, drátky,
- rozšíření znalostí o životě koček.

Pomůcky k motivaci:

obrázky různých druhů koček, například obrázky ze starého kalendáře, kousky kožešin, hnědé, béžové nebo černé látky, černá vlna, nůžky, korková kolečka, bílé kancelářské papíry (pro každou dvojici jeden), magnetofon, CD s písničkou *Malé kotě* (například stejnojmenné CD *Malé kotě, spalo v botě*).

Příprava k motivaci:

Nastříháme z papírů velká kolečka – hlavu kočky – pro každou dvojici dětí. Nastříháme menší kousky z kožešiny, látek i vlny.

Motivace:

Pozorovat venku při procházce kočky (máme-li tu možnost).

Povídat si o kočkách, o jejich životě, o jejich těle, o druzích koček apod.

Prohlédnout si obrázky koček na obrázcích.

Prostorová tvorba

Tvorba pro jednotlivce

Doporučená tvorba:

ve třídě, u stolku

Pomůcky a materiál k tvorbě:

plastový kelímek od velkého jogurtu, kovová drátěnka na nádobí, plechovka s bílým latexem, štětec, tavná pistole, temperové barvy, barevná drátěnka, modrý a černý papír, bílé (nebo černé či hnědé chlupaté drátky), kousek kůže.

Hra s výtvarnými materiály:

Děti se rozdělí do dvojic. Na připravený podklad skládá dvojice dětí hlavu kočky. Dvojice použije kousky kožešin, látek, vln, korková kolečka na oči.

Hra na kočky:

Dle pokynů učitele (nebo rodiče) se děti postaví na všechny čtyři končetiny, protáhnou se jako kočka, zkusí se napít mléka jako kočka. Poté si lehnou a sbalí do klubička, napodobují kočku, jak spí apod. Cviky opakují do rytmu písničky *Malé kotě*, kterou učitelka pustí na CD.

1 Kelímek ze zevní části natřeme bílou barvou a necháme barvu zaschnout.

3 Mezitím si z modrého papíru vystříháme dvě stejná větší kolečka na oči a dvě stejná menší kolečka vystříháme z černého papíru také na oči. Poté pomocí pistole nalepíme oči na kovově zbarvenou drátěnku. Pod oči přilepíme tři kousky drátků – vousy. Z kůže vystříháme kolečko a přilepíme je přes drátky na místo pro čenich.

Obměna:

Místo kožešiny použijeme kus pleteniny ze starého svetru. Podobným postupem tvoříme jiné zvíře, například pejska.

2 Na připravený kelímek malujeme hnědou nebo černou temperovou barvou štětcem. Do ještě nezaschlého podkladu uděláme barevnou drátěnkou zášahy. Tvoříme tělo kočky. Necháme barvy zaschnout.

4 Z kožešiny vystříháme dva kousky na uši, nalepíme je na vrchní část drátěnky. Připravenou hlavu přilepíme na spodní obrácenou část kelímku (kelímek je tedy postaven obráceně, plnou částí vzhůru). Z kožešiny nastříháme ještě několik kousků, které přilepíme po celé ploše kelímku. Na kelímek také přilepíme jeden chlupatý drátek a dotvoříme tak ocas kočky. Na konec ocasu můžeme ještě přilepit kousek kožešiny.

Zakončení:

Vytvořené kočky nebo koťátka umístíme na vybraném místě v přírodě – v trávě na louce, na plotě, na kameni apod. Posadíme se do jejich blízkosti, prohlédneme si je a připomeneme si, co si o životě koček pamatujeme. Později kočky rozmístíme na různá místa doma, volíme taková místa, kde by opravdová kočka ležela.

Ptáček Zpěváček – skřivánek

Cíle výtvarné lekce:

- rozvíjení fantazie a kreativity při tvorbě s plastovým víčkem od plastové krabičky, barevným papírem a peříčky,
- seznámení s různými druhy ptáků.

Pomůcky k motivaci:

libovolná publikace s fotkami nebo obrázky ptáků (například Kapesní atlas ptáků nebo internet), magnetofon, libovolné CD ze zvuky ptáků, například CD Bird songs and calls.

Motivace:

Procházet se jarní přírodou a pozorovat různé ptáky, naslouchat jejich zpěvu.

Pomůcky a materiál k tvorbě:

plastový kruhový kryt (například od sýru Mascarpone), nebozízek, plechovka bílého latexu, štětec, temperové barvy, barevné papíry, kousek ohebného drátku, dva větší korálky, nůžky, barevná plastová peříčka, tavná pistole, černá tuš, špejle, kousek provázku.

Prostorová tvorba

Tvorba pro jednotlivce

Doporučená práce:

v místnosti, ve třídě

Hra na ptáky – na louce:

Děti se postaví do řady. Napodobují učitelku, která se postaví před děti. Položí si obě dlaně na ramena a rukama hýbou jako křídélky. Pomalu běží dopředu – napodobují let ptáka. Zastaví se a podřepnou – napodobujeme ptáka, který se posadil do trávy apod.

Po návratu do třídy si děti prohlédnou různé obrázky ptáků, které se objevují v jarní přírodě u nás: Všimají si jejich velikostí, barevností, tvarů těl... Během prohlížení obrázků poslouchají zvuky ptáků na CD.

Blíže se seznámit se skřivánkem. Například:

Skřivánci patří k prvním ptákům, kteří k nám přilétají z teplých krajů po zimě. Skřivánek má hnědou barvu, jeho mláďata mají bílé konce peříček. Hnízdo si staví v jamkách nebo prohlubních. Nejčastěji skřivánka zahlédneme na polích a loukách. Skřivánek si rád pochutná na semenech, listech a stoncích rostlin a také se živí drobným hmyzem.

1 Do víčka uděláme nožičkami tři otvory: jeden nahoře na protažení provázku na zavěšení, dva otvory dole na protažení drátků na nohy ptáčka. Víčko natřeme bílým latexem a necháme barvu zaschnout.

2 Kouskem houbičky tupujeme na bíle natřené kolečko hnědou barvou. Necháme barvu zaschnout. Mezitím si vystříháme z růžového papíru kolečko na oko a dva až tři tvary ptačích křídel, z červeného papíru vystříháme tvar zobáku. Oko i křídla dokreslíme tuší a špejlí (viz obrázek ptáčka). Necháme tuš zaschnout.

3 Připravenými dvěma otvory v dolní části víčka protáhneme kousek ohebného drátku. Oba konce drátku spojíme k sobě a na jejich konce připevníme korálek. Dotvoříme tak nohy ptáčka.

4 Otvorem ve vrchní části víčka protáhneme barevný provázek na zavěšení. Na tělo ptáčka dolepíme lepidlem oko, zobák, papírová i umělohmotná křídla.

Obměna:

Místo umělohmotných víček použijeme víčka na zavařování. Místo drátků použijeme na tvorbu nožiček dva proužky kůže. Můžeme vytvořit i celou ptačí rodinu, v tom případě použijeme na těla ptačích rodičů větší víčka, na těla ptačích dětí víčka menší.

Zakončení:

S vyrobenými ptáčky se přemístíme do přírody do blízkosti keřů nebo nízkých stromů. Ptáčky zavěsíme pomocí provázků do větví keřů nebo stromů. Prohlédneme si je a připomeneme si, co si o životě jarních ptáků a zejména skřivánka pamatujeme.

Kamarád motýlek

Cíle výtvarné lekce:

- seznámení s výtvarnou technikou enkaustikou,
- rozvíjení fantazie a kreativity při tvorbě s papírovou rulkou, látkou i vatovými tyčinkami,
- rozšíření znalostí o motýlech.

Pomůcky k motivaci:

libovolná publikace s fotkami nebo obrázky motýlů (například Steinbachův velký průvodce přírodou nebo internet), dva pestrobarevné šátky pro každé dítě, magnetofon, CD *Malé kotě, spalo v botě* s písničkou *Žluťásku, žluťásku*.

Motivace:

Při procházce jarní přírodou pozorovat motýly a všimnout si jejich velikostí, tvarů a barevnosti křídel. Po návratu do třídy se posadit do kroužku a prohlédnout si obrázky vybraných motýlů, seznámit se s jejich názvy, například s babočkou pavím okem, běláskem, žluťáskem apod.

Prostorová tvorba

Tvorba pro jednotlivce

Doporučená práce:

v místnosti, ve třídě

Hra na motýly:

Postavíme se do kroužku, vezmeme si do obou rukou šátky. Učitelka pustí na magnetofonu písničku Žluťásku, žluťásku. Rozeběhneme se v kroužku v rytmu písničky dopředu a zároveň šátky máváme jako motýlími křídly.

Materiál a pomůcky k výtvarné činnosti:

papírová rulka od toaletního papíru, temperové barvy, štětec, paleta, sklenice, hadřík, bílá čtvrtka formátu A4, nůžky, voskovky, žehlička (lépe obyčejná, ne napařovací), stará deka, vatové tyčinky do uší, kousek plátna, vata, lepidlo Herkules.

Součástí je šablona černobílý náčrt – křídla motýla

1 Nejdříve si vytvoříme podklad k tvorbě motýlích křídel technikou enkaustiky. Poblíž deky necháme rozehrát žehličku. Po celé ploše rozehráté žehličky kreslíme voskovkami různé barevné čáry. Když je plocha žehličky pomalovaná, žehlíme po celé ploše bílé čtvrtky. Na papíře se objevují barevné skvrny. Tímto způsobem si vytvoříme několik pestrobarevných podkladových papírů. Necháme barvy zaschnout.

2 Ruličku natřeme libovolným barevným odstínem. Necháme barvu zaschnout. Učitelka vytvoří šablonu motýlích křídel – kreslí tužkou na čtvrtku tvar křídel a dle obrysu je vystřihne (viz černobílý nákres).

3 Šablonu motýlích křídel obkreslíme na připravenou pestrobarevnou čtvrtku vytvořenou technikou enkaustiky. Dle obrysu křídla vystřihneme a nalepíme je na vrchní část rulky.

4 Vezmeme kousek plátna, položíme na něj chomáč vaty a domodelujeme hlavu motýla, kterou nalepíme na jednu část rulky. K hlavě přilepíme ještě dvě tyčinky jako tykadla.

Obměna:

Na křídla motýla uděláme otisky pomocí barev a plastových zátek různých velikostí.

Zakončení:

S vytvořenými motýly se přemístíme do jarní zahrady. Rozeběhneme se po trávě i s vytvořenými motýly. Hrajeme si s nimi: Chvilí běžíme, chvíli si podřepneme a vytvořené motýly položíme do trávy, pak opět běžíme i s motýly dále, poté se opět zastavíme a položíme motýly na různá místa na zahradě – do větvi stromu nebo keře.

Po návratu do místnosti motýly vystavíme na kusu rozložené zelené látky na vhodném místě. Instalaci motýlů můžeme doplnit různě velkými vystřiženými květy z barevných papírů. Připomeneme si, jaké motýly můžeme na jarní louce zahlédnout.

Jaro u rybníka

Cíle výtvarné lekce:

- tvorba bez obav z většího papírového formátu,
- rozvíjení fantazie a kreativity při práci s různými materiály: s papírem, provázkem, větvičkami,
- rozšíření znalostí o zvířatech, která žijí u rybníka, o rostlinách, jež tam rostou,
- učení tvorby a spolupráce ve dvojici.

Pomůcky k motivaci:

obrázky ryb i jiných živočichů žijících v rybnících nebo u nich (například Atlas obratlovců nebo internet), kousky látek, vln, provázků, nůžky, prádelní šňůra.

Motivace:

Během procházky zajít k rybníku, pozorovat zvířata, která tam žijí, všimnout si rostlin, které tam rostou.

Po návratu se posadit se ve třídě na koberec do kroužku a povídat si o rybníce, o zvířatech, která tam žijí – o čápovi, kapříkovi, žabákovi,

Prostorová tvorba

Tvorba pro dvojice

Doporučená tvorba:

v místnosti, u stolu

Materiál a pomůcky k výtvarné činnosti:

tři kusy čtvrtky formátu A3, temperové barvy, paleta, houbička na nádobí, nůžky, kelímek na vodu, štětec, voskovky, černá tuš, špejle, modrý a zelený průklepový papír, větvičky, silný provázek nebo chemlon, plastová zátka, lepidlo Herkules, tavná pistole.

Hra na žáby

Na zemi ponecháme položený kus prádelní šňůry, postavíme se do řady vedle sebe a odskáčeme deset tzv. žabáků rovně před sebe a opět zpátky.

Hra na čápa

Na zem položíme kus prádelní šňůry, postavíme se do řady za sebou, postupně chodíme podél položené šňůry, zvedáme vysoko před sebe nohy a proti sobě klapeme rukama nataženými před tělem.

Hra na vážky

Kousek prádelní šňůry zatočíme do tvaru velkého kruhu, kolem kterého se rozmístíme v dostatečně velkých rozestupech mezi sebou, do obou rukou si vezmeme kousek barevné stužky a rozpažíme do obou stran a poté napodobujeme let vážky: Pohybujeme se v kruhu a zároveň máváme rukama nahoru a dolů.

1 Během procházky přírodou nasbíráme větvičky. Na jednu ze čtvrtek nakreslíme žlutou voskovkou pruhy ve tvaru vln, potřebujeme aspoň sedm kusů (viz náčrt). Houbičku nastříháme na čtyři kousky. Jedním kouskem houbičky tupujeme modrou barvou na nakreslené pruhy a ještě také na druhou čtvrtku, jejíž vrchní část zastříháme do tvaru vln. Necháme barvy zaschnout. Nakreslené pruhy nastříháme a nalepíme je na připravený podklad za sebe.

3 Zvířata rozmístíme na připravený podklad a nalepíme je tam.

Obměna:

Místo jara tvoříme podzim u rybníka.

Součástí je šablona černobílý nákres – obrysy zvířat, náčrt vlnitého pruhu

2 Na volnou čtvrtku nakreslíme žlutou voskovkou obrys čápa, obrys asi čtyř nebo pěti rybek, obrys žáby a obrys vážky (viz náčrt). Žábu, rybky a vážku dokreslíme voskovkami, tuší a špejlí. Po zaschnutí tuše zvířata vystříháme. Pouze čapovi dokreslíme červenou voskovkou zobák, modrou voskovkou křídlo a oko. Čápa také vystříháme. Křídlo čápa ještě obkreslíme na kousek modrého průklepového papíru, kterým podlepíme křídlo ze čtvrtky. Oko dotvoříme plastovou zátkou. Na zbytky čtvrtky nakreslíme kousky trávy, kterou dokreslíme zelenou voskovkou, tuší a špejlí. Po zaschnutí tuše také trávu dle obrysu vystříháme.

4 Na tři až čtyři větvičky omotáváme kousky provázků a tvoříme rákosí, které tavnou pistolí dolepíme do kompozice. Kus zeleného průklepového papíru pomačkáme a nalepíme jej do dolní části kompozice. Kousky větviček zdobíme také tělo vážky.

Zakončení:

Vytvořené kompozice položíme vedle sebe na zem, vytvoříme obrovský rybník plný zvířátek. Společně si výslednou vodní plochu prohlédneme, pozorujeme vytvořená zvířata, která v rybníce nebo u rybníka žijí, a připomeneme si, co si o nich pamatujeme. Je-li to ve třídě možné, natáhneme na vhodném místě prádelní šňůru a pomocí kolíčků na ni kompozice zavěsíme.

To jsem já aneb Můj autoportrét

Cíle výtvarné lekce:

- kultivace dovednosti práce s prstovými barvami a netradičními výtvarnými nástroji: s lidskou rukou, prsty, chodidlem,
- rozvíjení kreativity při tvorbě autoportrétu,
- seznámení s uměním body-artu.

Pomůcky k motivaci:

fotografie dětí, prádelní šňůra, kolíčky na prádlo, uhel nebo rudka, bílý kancelářský papír, publikace Umění dvacátého století, publikace Dějiny umění – dvanáctý díl.

Příprava k motivaci:

Na vhodném místě v přírodě zavěsíme šňůru, na kterou pomocí kolíčků zavěsíme fotografie dětí.

Motivace:

Posadit se do trávy před šňůrou se zavěšenými fotografiemi.

Povídat si o lidském obličejí, o lidské různorodosti a originalitě.

Pozorovat obličeje svých kamarádů okolo sebe, uvědomit si, co je zvláštního na vlastním obličejí.

Prohlédnout si zavěšené fotografie dětí.

Prohlédnout si a pozorovat různorodost tvorby portrétů a autoportrétů vybraných výtvarných umělců, třeba A. Warhola, M. Rotelly, V. van Gogha apod., použijeme například publikaci Umění dvacátého století nebo internet.

Seznámit se s uměním body-artu, podívat se na ukázky děl body-artistů, například v publikaci Dějiny umění – dvanáctý díl.

Každé dítě zkusí uhlem nebo rudkou načrtnout svůj autoportrét na papír.

Akční tvorba

Tvorba pro jednotlivce

Doporučená tvorba

venku: na zahradě

Pomůcky a materiál k výtvarné akci:

prstové barvy, kbelík na vodu, hadr, houbička na nádobí, papírový kruhový talíř, pět bílých kancelářských papírů formátu A4, nůžky, dvě plastové modré nebo zelené zátky od minerálky nebo mléka, černý fix, červená voskovka, kousek červeného papíru, tavná pistole, lepidlo Herkules.

1 Do kbelíku napustíme vodu. Rozstříháme houbičku na čtyři menší kousky, každý kousek použijeme na jinou barvu. Žlutou barvu nanášíme na ruku nebo prsty ruky a tiskneme jimi několikrát na papírový talíř.

3 Žlutou, hnědou a černou barvu postupně roztíráme pomocí houbičky na ruku nebo nohu a tvoříme otisky rukou nebo nohou na bílé papíry rozmístěné v trávě. Necháme otisky zaschnout a poté je dle obrysu vystříháme.

Obměna:

Místo autoportrétu tvoříme portrét kamaráda nebo člena rodiny.

2 Podobně postupujeme s červenou barvou. Tvoříme obličej. Barvy na talíři necháme zaschnout.

4 Na talíř, na místo pro oči, nalepíme dvě plastové zátky. Řasy, obočí a nos dokreslíme černým fixem. Z kousku červeného papíru vystříháme tvar pusy a přilepíme jej na talíř. Nos dokreslíme červenou voskovkou. Z vystřížených natisknutých částí nalepíme Herkulem na talíř vlasy, tak dotvoříme celý autoportrét.

Zakončení:

Vytvořené autoportréty zavěsíme kolíčky vedle fotografií na pradelní šňůru. Nejdříve si je společně prohlédneme. Pak se vždy tvůrce postaví pod svou podobiznu, představí své dílko a řekne ostatním několik vět o sobě.

Například: Já jsem Helenka.

Ráda maluji a tvořím různé věci nebo si čtu knížky.

I když teď nemám tak dlouhé vlasy, ráda bych je znovu měla, a proto jsem si je na mém autoportrétu vytvořila.

Později můžeme autoportréty použít jako netradiční dárek pro rodiče. Autoportrét se může stát součástí kompozice společně s fotkami dětí.

Jarní louka plná kvítek

Cíle výtvarné lekce:

- rozvíjení fantazie a kreativity při tvorbě s atypickým podkladem – polystyrénovým kusem,
- tvorba bez obav z rozmanitých materiálů: z vlny, kokosového vlákna, papíru, špejlí, látkových kytiček,
- seznámení s jarními lučními květinami,
- učení tvorby jednotlivce i práce ve skupině.

Pomůcky k motivaci:

libovolný publikace s lučními květy (například Steinbachův velký průvodce přírodou), staré noviny, knihy na zatížení.

Motivace:

Během procházky jarní přírodou si všimnout různých květin, které rostou v trávě.

Pozorovat jejich barevnost, tvar a velikost květu apod.

Vybrané květy na louce utrhnout a donést je s sebou do třídy.

Kvítka dát do vazy s vodou. V atlase květin si najít jejich obrázky i jména, rozšířit si znalosti o vybraných květinách.

Kvítka vylisovat: položit je mezi listy novin a zatížit je knihami. Kvítka

ponechat lisovat aspoň tři dny, poté si je znovu prohlédnout a připomenout si, co si o nich pamatujeme.

Prostorová tvorba

Tvorba pro jednotlivce i pro skupinu

Doporučená tvorba:

ve třídě, u stolu

Pomůcky a materiál k výtvarné činnosti:

Součástí je šablona
černobílý náčrt

a) **tvorba louky**: polystyrénový kus (například z krabice po zakoupeném libovolném elektrospotřebiči), plechovka bílého latexu (nebo bílá tempera), štětec, zelená a žlutá temperová barva, paleta, sklenice na vodu, hadřík, houbička na nádobí, chomáč plstící zelené nebo hnědé vlny, zelené kokosové vlákno, malá látková kvítka, tavná pistole

b) **papírová kvítka**: bílá čtvrtka formátu A6, špejle, červená a žlutá temperová barva, štětec, drátěnka, měkká tužka, nůžky, lepidlo Herkules, sklenice na vodu, malá látková kvítka.

1 Učitelka nakreslí tužkou na čtvrtku menší a větší květ a dle obrysu květy vystříhne. Vytvoří tak šablonu kvítek. Polystyrénové kusy natře bílou barvou nebo latexem. Houbičky rozstříhá na menší kousky. Každá skupinka dětí tupuje kouskem houbičky barvy na kus polystyrenu. Nechá barvy zaschnout.

3 Každé dítě si obkreslí tužkou podle vytvořené šablony dva stejné kusy kvítek. Na kvítka maluje štětcem červenou a žlutou barvou a do ještě nezaschlého barevného podkladu udělá zásah drátěnkou. Necháme barvy zaschnout a dílko dle obrysu šablony vystříháme. Jednu nebarevnou část kvítka natřeme lepidlem, přilepíme i špejli a tu přelepíme druhou, vytvořenou pomocí šablony kvítka. Rukou obě šablony k sobě dobře přimáčkne, okraje kvítek dle potřeby nůžkami zastříháme. Doprostřed kvítka přilepíme malou látkovou květinu.

Obměna:

Místo látkových květin použijeme kvítka vytvořená ze stužek nebo vlny. Místo květin můžeme do kompozice vytvořit zvířátka a jejich mláďata – ovečky, kočky, ptáčky apod.

2 Na polystyren poté nalepí chomáčky vlny, vlákná a malé látkové kytičky dle fantazie.

4 Na závěr zabodeme květiny na špejli do polystyrénového kusu, tak dotvoříme jarní kompozici louky plné kvítků.

Zakončení:

Vytvořené kompozice přeneseme na nejbližší zahradu do jarní trávy a prohlédneme si je. Připomeneme si, jaká kvítka můžeme na louce na jaře najít.

Inspirace na Velikonoce

Na jaře slavíme Velikonoce, na které se po dlouhé zimě všichni těšíme. S Velikonoce přicházejí i tradice. Kluci si vyrábějí pomlázky, dívky chystají malovaná vajíčka. Nejenže kvetou první kvítka v přírodě, ale i naše domy se snažíme ozdobit velikonočními věnečky, kočičkami ve váze nebo jinými dekoracemi. Abychom si ten čas čekání

zpříjemnili, v následujících čtyřech lekcích si vytvoříme dekorace, které s Velikonoce souvisejí. Vytvoříme si **velikonoční věnec**, **velikonoční talíř s ptáčky**, **zajíčka Ušáčka** nebo netradiční **barevná vajíčka**.